

SPOR TURİZMİ AÇISINDAN TÜRKİYE’NİN KIŞ SPORLARINDAKİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF POTENTIAL WINTER SPORTS IN TURKEY IN TERMS OF SPORTS TOURISM

¹Vedat CİMİLLİ*, ²Öner GÜLBAHÇE, ³Seval ŞAFAK

¹Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye

²Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Erzurum,
Türkiye

³Yozgat İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Yozgat, Türkiye

*vedatcimilli@hotmail.com

ÖZET

Spor turizmi dünyanın birçok ülkesinde gelişmekte olan ekonomik bir faaliyet alanıdır. Bazı ülkeler spor turizmi sayesinde ciddi ekonomik gelirler elde etmektedirler. Spor turizmi içerisinde yer alan birçok spor faaliyeti bulunmaktadır. Bunlardan birisi de kış sporlarıdır. Kış sporları bazı ülkelerin temel gelir kaynaklarının başında gelmektedir. Bunun yanında kış sporlarına yönelik olarak gerçekleştirilen uluslararası spor etkinlikleri bölgelerin kış turizmi açısından tanıtımlarına katkı sağlamaktadır. Türkiye’de de kış turizmi son yıllarda ciddi bir gelişme göstermiştir. Ancak bazı kış turizmi bölgelerine yapılan yatırımların düşük olması ve tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması Türkiye’nin kış turizmindeki gelişimini engellemektedir. Yapılan bu araştırmada, Türkiye’nin sahip olduğu kış turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Spor, turizm, kış sporları

ABSTRACT

Sports tourism is an economic sector which is developing in lots of countries in the world. Some countries have serious income by means of the sports tourism. Lots of sports activities are included in sports tourism. One of them is winter sports. Winter sports are the principal income of some countries. Besides, international sports activities for winter sports contribute to the introduction of the regions in winter tourism. In recent years, winter sports have considerably developed in Turkey. However, investment which is lower in some winter tourism regions and promotional activities are not enough. Thus, winter sports in Turkey are restrained. The aim of this study was the evaluation of the potential winter sports in Turkey.

Keywords: Sport, tourism, winter sports

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Turizmin tarihsel gelişim süreçleri incelendiği zaman, insanların geçmiş dönemlerde gerçekleştirdikleri coğrafi keşifler, savaşlar, fetih hareketleri, dinsel güçler nedeniyle farklı yerleri gezip görme isteği, bu amaçları gerçekleştirmek için ikamet ettikleri yerlerden ayrılarak başka yerleşim yerlerine gitmeleri ilk turizm faaliyetleri olarak değerlendirilmektedir (Akat, 2008). İnsanların gerçekleştirdikleri ilk turizm faaliyetleri görülmeyen ve bilinmeyen yerleri görme ya da öğrenme içgüdüleri ile ortaya çıkmıştır (Çulha, 2008). Turizm faaliyetleri zaman içerisinde dünya genelinde gelişmiş ve ülkelerin en önemli gelir kaynaklarından birisi haline gelmiştir. Özellikle II. Dünya savaşı sonrasında turizm faaliyetlerinin birçok ülkenin önemli bir gelir kapısı haline geldiği belirtilmektedir (Çetinkaya, 2014). Türkiye’de de 1980 sonrası dönemde ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan dışa açılmaya paralel olarak turizm yatırımlarında artış meydana gelmiş ve turizmin gelişme hızı artmıştır (Zengin, 2010).

Turizm faaliyetleri hem küresel yakınlaşmaya hem de bölgesel açıdan ekonomik gelişmeye

katkı sağlayan birer olgu olarak değerlendirilmektedir (Özgen, 2010). Son yıllarda Türkiye’de dahil olmak üzere birçok ülke turizm gelirlerini arttırmak için alternatif turizm seçenekleri oluşturmaya başlamıştır (Uluslan & Batman, 2010). Alternatif turizm seçeneklerinin arttırılması ülkelerin turizmden aldıkları payın da artmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle alternatif turizm seçeneklerinin geliştiren ülkelerin turizm alanında diğer rakip ülkelere karşı önemli bir avantaj sağlayacağı belirtilmektedir. Alternatif turizm faaliyetleri turistik ürün çeşitliliğinin arttırılmasını ifade etmektedir. Kongre turizmi, macera turizmi, kültür turizmi, termal turizm ve gençlik turizmi alternatif turizm kapsamına girmektedir (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002). Son yıllarda kitle turizmi ve alternatif turizm içerisindeki yoğun olarak ilgi duyulan diğer bir alan spor turizmidir (Soyak, 2013; Akın, 2015).

Kökeni eski Yunan’da antik olimpiyatlara katılım için yapılan seyahatlere kadar uzanan spor turizmi (Yıldız ve eki, 2015) gerçekleştirildiği bölgeye farklı biçimlerde ekonomik katkılar sağlamakta (Zengin, 2010) olup, aynı zamanda bölgenin tanıtımına destek olmaktadır. Örneğin; futbol takımları sezon öncesi ya da sezon arası dönemlerde kamp amaçlı turistik seyahatlere çıkmaktadırlar. Futbol takımlarının katıldıkları hazırlık maçları ulusal ve uluslararası birçok basın kuruluşu tarafından takip edilmektedir. Bu durum, bölgenin ve bölgedeki konaklama tesislerinin reklamının yapılmasına katkı sağlamaktadır. Söz konusu ma yayınları futbol takımlarının bir miktar maddi kazanç sağlamalarına destek olmaktadır. Konaklama tesislerine yeterli müşteri gelmeyen kış dönemlerinde futbol kulüplerinin kamp amacıyla konaklama işletmelerine gelmeleri otellerin kış döneminde de yüksek sayıda personel çalıştırmalarına neden olmaktadır. Bu durum, konaklama işletmelerinin turizm sezonu dışında kalan dönemlerde de istihdama katkı sağlamalarına zemin hazırlamaktadır (Demir & Demir, 2004).

Dünyada spor turizmi uzun yıllardır geniş bir perspektiften ele alınırken, Türkiye’de spor turizminin yeni gelişmekte olduğu belirtilmektedir. Türkiye’nin spor turizminin büyük bir potansiyele sahip olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman, spor turizmine yönelik alanların turizme kazandırılması oldukça önemlidir. Türkiye’de özellikle 1980 sonrasında spor turizmine yapılan yatırımların arttığı görülmektedir. Bu durum, spor turizminin sektör içerisinde önemli bir pozisyona gelmesine katkı sağlamıştır (Bektaş, 2010). Türkiye’de spor turizmi üzerine gerçekleştirilen büyük organizasyonlar da spor turizminin gelişmesine destek olmuştur (Koçan, 2007).

Türkiye’de spor turizmi alanındaki gelişmelerin büyük bir bölümü kış turizminde gerçekleşmektedir. Türkiye’nin sahip olduğu coğrafi özellikler ve iklim koşulları birçok bölgede kış turizmine uygun alanlar oluşmasına katkı sağlamıştır. Ancak Türkiye’de kış turizmi alanında yapılan tanıtımların sınırlı olduğu, özellikle gelişmekte olan kayak merkezlerinin büyük bir bölümünün turistler tarafından yeterince bilinmediği ifade edilmektedir. Yapılan bu araştırmada Türkiye’nin kış turizminde sahip olduğu potansiyelin ve gelişmekte olan kış turizmi merkezlerinin genel özelliklerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Turizm Kavramı

Oldukça eski bir kavram olan turizm sözcüğünün kökeni Latince “tornus” kökünden türemiş olup, çevreyi dolaşmak, dönmek ve geri gelmek anlamlarına gelmektedir. Burada ifade edilen sözcüklerden de anlaşıldığı gibi turizmin temelinde hareket etmek ve geri dönmek eylemleri bulunmaktadır. Bu nedenle turizm faaliyetlerinin temelinde gidilen yerde tamamen kalma düşüncesi yatmamaktadır. Dünya genelinde turizm alanında sıklıkla kullanılan “tour” ve “touring” sözcükleri de “tornus” kökünden türemiştir (Usta, 2009).

Turizm, insanların farklı nedenlerle sürekli olarak ikamet ettikleri yerleşim yerinin dışına çıktıkları, genellikle kazanç sağlayan geçici veya sürekli faaliyetlerde bulunmamak ve gidilen yere yerleşmemek koşuluyla gerçekleştirilen konaklama eylemleridir. İnsanlar tarih boyunca sürekli seyahat etmek zorunda kalmışlar, bu durum turizmin tarihin her noktasında görülmesine katkı sağlamıştır. Modern yaşamda haberleşme ve ulaşım ağları ile sanayinin gelişmesi, insanların refah düzeylerinin artması, kişi başına düşen gelir oranının ve insanların sahip oldukları boş zaman diliminin artması turizmin farklı boyutlar kazanmasına zemin hazırlamıştır (Yalçın, 2006). Günümüzde insanların turizme katılma nedenleri göz önünde bulundurulduğu zaman, turizmin boyutlarının hangi düzeyde farklılıklar kazandığı daha rahat anlaşılmaktadır. Dünya Turizm Örgütü tarafından hazırlanan raporda, turizm faaliyetleri içerisinde insanların en fazla yöneldikleri turizmin kültür, eğlence ve tatil amaçlı turizm faaliyetleri (%51) olduğu belirtilmiştir. Aynı raporda iş ve mesleki amaçla gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin %15, akraba ve arkadaş ziyaret turizminin, sağlık turizmi ile din ve hac turizminin %27 düzeyinde olduğu vurgulanmıştır (Acar ve ark., 2012).

Turizm, tarıma dayalı ekonomilerde tarımda meydana gelen düşüslere paralel olarak önemli bir sektör haline gelmiştir. Bu yönü ile turizm faaliyetleri hem yerel anlamda döviz girdilerini arttırmış hem de yerel ekonomilerin kalkınmasına katkı sağlamıştır. Bunun yanında turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerde geçici bir süreliğine de olsa (mevsimlik) istihdam oranları artmıştır. Söz konusu faydalarının yanında turizm sektörü uluslararası alanda yaşanan birçok ekonomik krize rağmen büyümeyi başarmıştır. Yapılan araştırmalarda turizmin 21. Yüzyılda da söz konusu büyüme ve gelişmeyi sürdüreceği belirtilmektedir (Yanardağ & Avcı, 2012).

Turizm faaliyetleri hizmet sektörü kapsamında değerlendirilmektedir. Hizmet sektörü olduğu için turizmde üretilen hizmetlerin tüketimi de eş zamanlı olmaktadır. Diğer bir ifade ile turizmde müşteriler aldıkları mal ve hizmeti anında tüketmektedirler (Karakaya, 2009). Bu özelliği nedeniyle turizm işletmelerinde sunulan hizmetlerde müşteri memnuniyeti önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Spor Turizmi Kavramı

Spor ve turizm olguları birbirini tamamlayan olgular olarak değerlendirilmektedir (Akın, 2015). Ulusal ve uluslararası spor etkinliklerini içeren organizasyonlar ile spor ile ilgili turlar ve şampiyonalar spor turizmini meydana getirmektedir (Bektaş, 2010). Spor kulüplerinin hazırlık kampı amacıyla yurt dışına çıkmaları da spor turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (Koca ve ark., 2007). Spor turizminde üç faktörün ön plana çıktığı belirtilmektedir. Bu faktörler; spor oyunlarına aktif olarak katılmak, spor faaliyetlerine katılanları desteklemek ve faaliyetlerin gerçekleştiği mekânları ziyaret etmektir. Bu kapsamda spor turizmine katılacak kişilere yönelik faaliyetler üç farklı biçimde gerçekleşmektedir. Bunlar; aktif olarak spor faaliyetlerine katılan kişilere yönelik turizm faaliyetleri, doğrudan spor faaliyetlerine katılmayan, ancak spor faaliyetlerini izlemeye gelen seyircilere yönelik turizm faaliyetleri ve aktif sporcu olmadan spor faaliyetlerine katılmak isteyen bireylere yönelik turizm faaliyetleridir (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002).

Spor turizmi, sporla ilişkili serbest zaman etkinliklerini de kapsamaktadır (Bektaş, 2010). Bu kapsamda insanların rekreasyon amaçlı katıldıkları birçok etkinlik turizm kapsamında ele alınmaktadır (Karaküçük, 2008). Özellikle spor amaçlı rekreasyon faaliyetlerinin büyük bir bölümü turistik etkinlik olarak gerçekleştirilmektedir. Rekreasyon ile turizmin etkileşim içerisinde olduğu bazı durumlar aşağıda sunulmuştur;

- Hem turizm hem de rekreasyon etkinliklerinde bazı doğal ve beşeri değerler (kültürel değerler, tarihi eserler vb.) kaynak olarak kullanılmaktadır.
- Bir ülkede insanların rekreasyon etkinliklerine yönelmeleri turistik rekreasyon etkinliklerini arttırmaktadır. Bu durum, bölgede iç turizmin gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- Sportif rekreasyon etkinlikleri ve rekreasyon alanları turistik ürünlerin bir halkasını oluşturmaktadır.
- Rekreasyon alanları ve rekreasyon hizmeti veren işletmeler turistlerin boş zamanlarını değerlendirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle rekreatif etkinlikler ve bölgedeki rekreasyon alanları turistik ürünlerin cazibesini arttırmakta ve turistlerin konaklama sürelerini uzatmaktadır (Hazar, 2003).

Spor turizminde bölgenin sahip olduğu fiziksel ve coğrafi özelliklerin büyük bir önemi vardır. Türkiye’de spor turizmine yönelik faaliyetlerin genellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde bulunan turistik alanlarda gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bölgelerde spor turizmine yönelik olarak rafting, kano, yamaç paraşütü, jip ile safari turları, dağ bisikleti ve trekking turları gibi doğa sporlarının yapıldığı belirtilmektedir (Bektaş, 2010). Spor turizmi yapılan bölgelerin sahip oldukları fiziksel özellikler profesyonel spor kulüplerinin yöneldikleri turistik faaliyetlerde de oldukça önemlidir. Özellikle spor kulüplerinin gereksinimlerine cevap verebilen bölgeler spor kulüpleri için önemli birer tercih nedeni durumundadır. Örneğin; bir futbol kulübü hazırlık kampı amacı ile gittiği turizm bölgesinde aşağıdaki özelliklerin bulunmasını beklemektedir;

- Bölgenin havalimanı veya diğer uygun yollar ile ulaşımının kolay olması,
- Ormanlık alan içerisinde antrenman yapmaya elverişli alanlar bulunması,
- Bölgede antrenman yapmaya uygun koşu parkuru bulunması,
- Bölgede yeterli emniyet önlemlerinin alınmış olması,
- Antrenman sahaları ile konaklama tesislerinin alternatiflerinin bulunması,
- Bölgede sporcular için gerekli özel gıdaların sağlanabileceği noktalar bulunması (Demir & Demir, 2004).

Dünyanın birçok ülkesinde spor turizmi kapsamında gerçekleştirilen birçok etkinlik ciddi düzeyde turisti bölgeye çekmektedir. Hatta bazı ülkelerdeki spor turizmi faaliyetleri dünya çapında popüler hale gelmiş ve bölge ile özdeşleşmiştir. Özellikle Amerika, Japonya, Kanada ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde kırsal turizm oldukça gelişmiş, bu bölgelerde spor turizmine yönelik birçok faaliyet yürütülmektedir. Amerika’da atlı turizm, kano ve kanyon turizmi, Yeni Zelanda’da dağ bisikleti, trekking ve dağcılık, Japonya’da balıkçılık ve atlı geziler, Kanada’da ise kayak, kanyon turizmi ve kano gibi spor etkinlikleri spor turizmi içinde büyük bir paya sahiptir. Söz konusu ülkelerde gerçekleştirilen spor turizmi faaliyetleri kırsal bölgelerin dünyaya açılmalarına katkı sağlamaktadır (Bektaş, 2010).

Türkiye’nin Kış Turizmindeki Potansiyeli

Kayak merkezlerinin farklı bölgelerden gelen turistler tarafından ziyaret edilmesi spor turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (Koca, Zaman & Coşkun, 2007; Gündoğdu & Deveci, 2008). Spor turizmi içerisinde önemli bir yere sahip olan kış turizmi konusunda Türkiye’nin önemli merkezlere sahip olduğu bilinmektedir.

Türkiye’de kış sporlarına yönelik turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi adına Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülen eylem planları bulunmaktadır (Kılıçarslan, 2008). Türkiye

coğrafyası, kış turizmi bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. TÜİK verilerine göre ülkemizde 1000 metreden yüksek 435 adet dağ bulunmaktadır. Türkiye’de Doğu Anadolu bölgesi başta olmak üzere birçok bölgede büyük bir kış turizmi potansiyeli vardır. Doğu Anadolu Bölgesi Türkiye’deki en engebeli ve en yüksek bölgedir. Ortalama yükseklik 2000 metrenin üzerindedir. Bölgenin temel yer şekillerini tekdağlar, sıradağlar, sönmüş volkanlar ve yüksek ovalar bölgenin yer şekillerini oluşturmaktadır. Palandöken ve Bingöl Dağları, Munzur Dağları, Allahüekber Dağları, Erzurum-Kars Platosu bölgeyi kaplamaktadır. Türkiye’nin en yüksek dağı olan Ağrı dağı da bu bölgede yer almaktadır (Türkdoğdu, 2010). Türkiye’nin önemli kış turizm merkezlerine ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Palandöken: Türkiye’de kış sporları içerisindeki en önemli merkezlerden birisi Erzurum ilidir. Erzurum ilinde yer alan Palandöken Dağı gerek ulusal gerekse de uluslararası alanda birçok sporcunun kamp merkezi konumundadır. Palandöken’in kış turizmi açısından önemli bir merkez olması bölgede yer alan konaklama işletmelerinin sayılarının ve müşteri kapasitelerinin de artmasına katkı sağlamıştır. Palandöken’in Erzurum iline dönük olan kuzey yamaçlarında yer alan konaklama tesislerinin toplam yatak kapasiteleri 3000 civarındadır (Koca, Zaman & Coşkun, 2007). Palandöken dağının yüksekliği 2000-3176 m aralığındadır (Türkdoğdu, 2010). Palandöken’de alp disiplini kolayca uygulanmakta olup, kar kalitesi, uzun ve geniş pist özellikleri sporcuların önemli tercih nedenleri arasında gelmektedir. Palandöken dağlarının üzerinde yer alan ve şehir merkezine 5 km uzaklıkta bulunan Ejder tepesi ve çevresinde yılda yaklaşık olarak 150 gün boyunca (Ekim-Mayıs) kar kaplı olmaktadır. Özellikle Aralık-Mayıs aralığında bölgede kar kalınlığı 2-3 m civarında olmakta ve bu dönemde pist kayak faaliyetleri için elverişlidir (Elmaz, Akkuş & Cengiz, 2013). Erzurum ilinde bulunan diğer bir kayak sahası il merkezinden 20 km uzaklıktaki Konaklı kayan pistidir. Palandöken dağlarının batı uzantıları ve kuzey eteklerinde yer alan bu bölgeye 2011 yılında 25. Dünya Üniversite Kış Oyunları için hazırlanmıştır. Bölgede Aralık ayının başlangıcından Mart ayının sonuna kadar yaklaşık olarak 4 ay boyunca kayak yapılmaktadır. Bölgede suni kar ile pistlerin karla kaplanması da mümkün olduğu için bazen bölgede Nisan ayı sonuna kadar kayak yapılabilmektedir (Altaş, Çavuş & Zaman, 2015).

Kartalkaya: Türkiye’de kış turizmine önemli katkılar sağlayan diğer bir merkez Kartalkaya’dır. Kartalkaya kayak merkezi Batı Karadeniz bölgesinde yer almakta olup, Bolu il merkezinin güney-doğusunda Köroğlu dağları üzerinde bulunmaktadır. Alp kayağı, tur kayağı ve kayaklı koşu için uygun alanlara sahiptir. Ormanlık alanlarla kaplı olan bölgede yarı ılıman bir iklim hüküm sürmektedir. Kartalkaya’da iki adet konaklama tesisi bulunmakta olup, bu tesisler 1005 kişilik yatak kapasitesine sahiptir. Kartalkaya’da 6 adet teleski, 2 adet telesiyej ve 3 adet baby lift olmak üzere 11 mekanik tesiste toplam taşıma kapasitesi 6000 kişi/saattir. Toplam 12 adet pist bulunan merkezde pistlerin toplam uzunluğu 20 km civarındadır (Türkdoğdu, 2010). Bölgenin kayak yapılan bilen alanlarının yükseltisi 1850-2200 m yükseklik kuşağında bulunmakta olup, kayak sezonunda bazı bölgelerde kar yüksekliği 3 metreye kadar ulaşmaktadır (www.kartalkaya.org).

Davraz: Isparta ilinde bulunan Davraz kayak merkezi Toros Dağları’nın batı bölümünde yer alan ve Isparta il merkezine 26 km uzaklıkta olan bir bölgedir (Ceylan & Demirkaya, 2007). Davraz kayak merkezinin bulunduğu dağ 1995 yılında Kış Sporları Turizm Merkezi ilan edilmiştir. Turizm merkezinin bulunduğu Davraz dağının yüksekliği 2637 metredir. Bölge karasal iklim özelliklerine sahip olup, kayak mevsimi Aralık- Nisan aylarını kapsamaktadır. Bölgede sezon boyunca kar kalınlığı 50-200 m arasında değişmektedir (Türkdoğdu, 2010). Isparta Davraz kayak merkezi her seviyede kayak sporcusuna hitap eden, coğrafi yapısı kayak için uygun merkezlerin başında gelmektedir. Kış boyunca şehir merkezinden ulaşım asfalttan

sağlanmakta olup, şehir ile kayak merkezindeki ulaşım hiçbir zaman aksamamaktadır. Son yıllarda bölge sadece yerli turistlerin değil, aynı zamanda Avrupa, Ukrayna, Rusya ve Ortadoğu ülkelerinden gelen turistlerin de dikkatini çekmektedir. Kayak merkezinde bir saat içerisinde 1000 kişi taşıma kapasitesi olan 1211 metre uzunluğunda ve saatte 800 kişi taşıyabilen 936 metre uzunluğunda 2 adet telesiyej bulunmaktadır. bunların yanında saatte 800 kişi taşıyabilen 624 metre uzunluğunda teleski ve 300'er metre uzunluklarında iki adevy babylift bulunmaktadır. Bölgede turistlerin kayak için kullanabilecekleri parkur yaklaşık olarak 8-10 km aralığında olup, bölgede çığ düşme riski bulunmaması turistleri bu bölgeye çeken temel unsurlar arasında yer almaktadır (T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2011).

Erciyes: Erciyes 1989 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla kış sporları için turizm merkezi ilan edilmiştir. Orta Anadolu'nun en yüksek zirvesi olan Erciyes Dağı (3916 m) Kayseri'nin 25 km güneyinde yer almaktadır. Sönmüş bir volkan olan dağı olan Erciyes dağının yüksek kesimleri yıl boyu karlarla örtülüdür. Erciyes dağının kuzey bölgesinde 1 km uzunluğunda dağ buzulu mevcuttur. Kayak merkezi dağın kuzey yamaçlarındaki Tekir Yaylası bölgesinde konumlanmıştır. Erciyes kış turizm merkezi olmasının yanında, dağcılık sporu açısından da Türkiye'nin önemli dağlarından birisidir. Merkezin kayak alanları 2200-3100 m yükseklikler arasında bulunmaktadır. Kasım-Nisan ayları arasındaki dönem kayak için en uygun zaman olmakla beraber, normal kış koşullarında kar kalınlığı 2 metreyi bulmaktadır. Merkezdeki kar genellikle kar toz kar niteliğindedir. Erciyes kayak merkezi Yaz kayağı, Tur Kayağı ve Helikopter kayağı yapılmasına uygundur (Türkdoğdu, 2010).

Uludağ: Bursa il sınırları içerisinde bulunan Uludağ Türkiye'nin en önemli kış turizm merkezilerinden birisidir. Yükseltinin 1750-2435 metre aralığında olduğu Uludağ kayak merkezinin zirvesi 2543 metredir. Türkiye Kayak Federasyonu verilerine göre bölgede alp disiplini, cross country ve snowboard yapılabilen toplam 11 pist yer almaktadır. Kayak yapılan pistler geniş olmalarının yanında kayak yapılabilecek elverişliliğe de sahiptirler. Bu nedenle Uludağ'ın birçok yerinde kayak yapabilmek mümkündür. Teknik ekipmanlar açısından ele alındığı zaman, bölgede 7 adet telesiyej, 13 adet liftin, 6 adet telesikin ve 7 adet T bar bulunmaktadır. Bölgede yer alan en uzun pist 2 km uzunluğunda olup, bölgedeki en uzun telesiyej hattı 1,7 km uzunluğundadır. Kayak merkezindeki pistlerin toplam uzunluğu 25 kilometredir. Bölgede 24 saat açık acil yardım merkezi ve 1 adet mobil klinik yer almaktadır (<http://www.tkf.org.tr>).

Sarıkamış: Türkiye'de coğrafi özellikleri ve iklim yapısı göz önünde bulundurulduğu zaman kış turizmi açısından elverişli diğer bir bölge Sarıkamış'tır (Aydın, 2007). Sarıkamış kayak merkezi ülkemizin gelecek vadeden kış turizmi merkezleri arasında yer almaktadır. Bölgenin yaklaşık olarak 8 ay boyunca karla kaplı olması kış turizmi açısından önemli bir avantaj olarak görülmektedir. Bölge sarıçam ormanları ile kaplı olmak üzere 2200-2900 metre yüksekliğe sahip plato üzerine kurulmuştur. Kayak merkezinin psti rüzgara karşı koruma altına alınmış olup, saatte 2400 kişi taşıma kapasitesine sahip telesiyej sistemi ile bölge Türkiye'nin en büyük kayak merkezi olma özelliğine sahiptir. Bölgede farklı özelliklere sahip 8 kayak pisti bulunmaktadır. Bölgede 50 km uzunluğunda cross country pisti bulunmakta olup, pistin 5 kilometrelik bölümü Uluslararası Kayak Federasyonu tarafından tescillenmiştir (Baki, 2008). Bölgede Sarıkamış ilçesi merkezine 2 km uzaklıkta Bayraktepe kayak merkezi yer almaktadır. Yüksekliği 2634 metre olan bölgede konaklama işletmeleri 2150 metrede yer almaktadır. Bu bölgede alp disiplinine yönelik 7, kuzey disiplinine yönelik ise 1 adet kayak pisti bulunmaktadır. Bölgede aralık ayından itibaren 4 ay boyunca kayak yapılabilmektedir (Demir & Alım, 2016).

Diğer Kış Turizmi Merkezleri: Türkiye’de yaklaşık olarak 100 gün boyunca kayak yapma imkânı sağlayan diğer bir merkez Saklıkent’tir. Saklıkent kayak merkezi Antalya il merkezinin 53 km kuzeybatısında, bakırlı dağının doğu yamacında yer almaktadır. Bölgenin yüksekliği 1970 metredir. Bölgede aralık ayı ortalarından mart ayı ortalarına kadar kayak yapılabilir. Saklıkent kayak merkezi Türkiye’nin enlem olarak en güney bölgesinde kalan merkezdir. Bölgenin turistik açıdan az gelişmiş olduğu belirtilmekte olup, bölgenin gelişmemesinde tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması yatmaktadır (Doğanay & Zaman, 2002). Türkiye’de küçük çaplı diğer birçok elverişli bölgenin de yeterli tanıtımı yapılmadığı için kış turizmine kazandırılmadığı bilinmektedir. Bu bölgelerden birisi de Hazar Baba kayak merkezidir. Elazığ ilinin güneydoğusunda bulunan kayak merkezi Hazar Baba Dağı’nın Hazar Gölü’ne bakan yamacında yer almaktadır. Bölgenin yüksekliği 1800-2000 metre civarındadır. Bölge Ocak ayının başından itibaren 75-90 gün boyunca kayak yapmaya elverişli olup, bölgeye 8-15 km uzaklıklarda turistlerin konaklama gereksinimlerini karşılayacak düzeyde konaklama tesisi bulunmaktadır (Boyras ve Özdemir, 2005).

Türkiye’de Ankara’nın doğusunda kalan Anadolu bölümünde kış turizmi potansiyelinin yüksek olduğu bilinmektedir. Bu bölgede uzun yıllardır kış turizmi faaliyetlerinin sürdürüldüğü merkezlerin başında Yıldırım Akbulut kayak merkezi gelmektedir. Kayak merkezi bölgenin kış turizmindeki potansiyelini değerlendirebilmek için 1988 yılında Refahiye ilçesinin yaklaşık olarak 20 km doğusuna kurulmuştur. Bölge hem iklim elverişliliği hem de zeminin uzun süre karla kaplı olmasından dolayı kış turizmine en elverişli bölgelerin başında gelmektedir. Bölgede teleski istasyonu, teleski hattı ve turistlerin konaklaması için bir adet otel bulunmaktadır (Şahin & Yazıcı, 2004).

Sonuç

Türkiye’nin kış turizminde önemli bir merkez olduğu görülmektedir. Bazı kış turizmi merkezlerinin uluslararası standartlarda olduğu, buna paralel olarak büyük kayak merkezlerinin yurt dışından da turistlerin ilgisini çektiği belirtilmektedir. Bu durum, Türkiye’nin kış turizminden elde edeceği ekonomik gelirlerin artması, kış turizmi bölgelerinin ekonomik açıdan güçlenmesi ve bölgesel istihdamın artırılması için önemli bir husustur. Türkiye’nin kış turizminde sahip olduğu potansiyel yüksek olmasına rağmen, söz konusu potansiyelin verimli bir biçimde kullanılmadığı görülmektedir. Bunun temelinde kış turizmine yönelik yatırım ve tanıtımların yetersiz olması yatmaktadır. Özellikle küçük çaplı ve gelişmekte olan kayak merkezlerine yönelik yatırımlar ve tanıtım faaliyetleri oldukça düşüktür. Bu durum, gelişmekte olan kayak merkezlerinden verimli bir biçimde yararlanmayı engellemektedir. Bu nedenle mevcut kış turizmi merkezlerinin yanında gelişmekte olan küçük çaplı kış turizmi merkezlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara gereksinim vardır. Türkiye’de kış turizmi üzerine gerçekleştirilen spor etkinliklerinin başında kayak sporunun geldiği görülmektedir. Kayak sporu kış turizmi merkezlerine birçok turist çekmektedir. Ancak dünyada kayak dışında gelişmekte olan birçok kış sporu bulunmaktadır. Bu kapsamda ülkemizdeki kış turizmi merkezlerine gelen turist sayılarının artırılması için kış turizminde ürün çeşitlendirilmesine gidilmesi oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- Acar, M., Demirbaş, D., Gedik, İ., & İter, H.K. (2012). *Alternatif turizm gelişimi: termal tesis yatırım analizi ve fizibilite raporu projesi sonuç raporu*. Ankara: Rekabet Araştırmaları Merkezi.
- Akat, Ö. (2008). *Pazarlama ağırlıklı turizm işletmeciliği*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

- Akın, A. (2015). Spor turizminin etkileri üzerine bir alan araştırması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(2), 20-30.
- Altaş, N. T., Çavuş, A., & Zaman, N. (2015). Türkiye'nin kış turizmi koridorunda yeni bir kış turizm merkezi: konaklı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 31, 345-365.
- Aydın, A. D. (2007). Sarıkamış'ın kış sporları turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6), 203-209.
- Baki, Ü. (2008). *Sürdürülebilir kalkınma kapsamında kars ilinin ekonomik kaynaklarının değerlendirilmesi: Turizm sektörü örneği*. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Bektaş, F. (2010). *Kaçkar Havzası trekking parkurlarının spor turizmi bakımından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Boyras, Z., & Özdemir, M. A. (2005). Gelişmekte olan bir kış turizm merkezi (Elazığ) Hazar Baba. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(13), 253-272.
- Ceylan, S., & Demirkaya, H. (2007). Davraz Dağı'nın turizm potansiyeli ve sorunlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27-43.
- Çetinkaya, G. (2014). Bir macera turizmi etkinliği olarak kaya tırmanış sporu ve Antalya-Geyikbayırı'nın potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 83-100.
- Çulha, O. (2008). Kültür turizmi kapsamında destekleyici turistik ürün olarak deve güreşi festivalleri üzerine bir alan çalışması. *Journal of Yasar University*, 3(12), 1827-1852.
- Demir, M., & Alım, M. (2016). Sarıkamış Bayraktepe (Cıbiltepe) kış sporları ve turizmi merkezine ait coğrafi bir değerlendirme. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, 241-275.
- Demir, M., & Demir, Ş. Ş. (2004). Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında futbol turizmi: Antalya bölgesinde bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 94-116.
- Doğanay, H., & Zaman, S. (2002). Antalya'da az tanınan bir kış turizm merkezi: Saklıkent. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 7(8), 149-162.
- Elmas, B., Akkuş, Ç., & Cengiz, G. (2013). Erzurum ili temel destekleyici turistik ürün çeşitlerinin değerlendirilmesi. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 84-109.
- Gündoğdu, C., & Devecioğlu, S. (2008). Spor Hizmetlerinin Genel Ekonomi Çerçevesinde Görünümü. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 117-124.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve animasyon*. Ankara: Detay yayıncılık.
- T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2011). *Isparta Davraz dağı – Karlıyayla kış sporları turizm merkezi*. Isparta: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Karakaya, K. (2009). *Konaklama hizmetlerinde hizmet kalitesinin ölçümü üzerine bir uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon*. Ankara: Gazi kitabevi.
- Kılıçarslan, N. (2008). *Spor turizmi ve uluslararası spor organizasyonlarının turizme etkisi: 2011 Erzurum üniversite kış oyunları*. Uzmanlık tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Koca, H., Zaman, S., & Coşkun, O. (2007). Erzurum'un spor-kamp turizmi potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18, 205-224.
- Koçan, N. (2007). Geleneksel sporlarımızdan ciritin rekreasyon amacı ile günümüze uyarlanması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 2(1), 31-39.
- Özgen, N. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve planlamaya yönelik öneriler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1407-1438.

- Öztürk, Y., & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Fakültesi Dergisi*, 2, 183-195.
- Soyak, M. (2013). Uluslararası turizmde son eğilimler ve Türkiye’de turizm politikalarının evrimi. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4, 1-18.
- Şahin, İ. F., & Yazıcı, H. (2004). Coğrafi Bir Tanıtım: Erzincan Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9(12), 325-344.
- Türkdoğan, E. (2010). *Türkiye'nin geliştirilebilir bölgesel kış turizmi potansiyeli: Avrupa'nın bölgesel kış turizmi merkezleri ile Türkiye'nin bölgesel kış turizmi potansiyelinin karşılaştırılması*. Uzmanlık tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Uluslan, Y., & Batman, O. (2010). Alternatif turizm çeşitlerinin konya turizmine etkisi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 243-260.
- Usta, Ö. (2009). Turizm: Genel ve yapısal yaklaşım. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yanardağ, M. Ö., & Avcı, M. (2012). Turizm sektöründe istihdam sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum ilçeleri üzerine ampirik bir inceleme. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 39-62.
- Yıldız, Z., & Çekiç, S. (2015). Sport Tourism and its History and Contribution of Olympic Games to Touristic Promotion. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4, 326-337.
- Zengin, B. (2010). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisine reel ve moneter etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 102-126.
- <http://www.kartalkaya.org/> Erişim tarihi: 13.04.2016.
- <http://www.tkf.org.tr/tr/kayak-merkezleri/uludag> : Erişim tarihi: 13.04.2016.

EXTENDED ABSTRACT

The geography of Turkey has a big potential in terms of winter tourism. According to the data of Turkish Statistical Institute (TSI), our country has 435 mountains which are higher than 1000 meters. There is lots of winter tourism potential in Turkey particularly in Eastern Anatolia Region. The Eastern Anatolia Region is the roughest and the highest region in Turkey. The average height is more than 2000 meters. Main geographical formations of the region are uni-mountains, mountain range, dormant volcanoes and mesa. Palandöken, Bilgöl Mountains, Munzur Mountains, Allahüekber Mountains, Erzurum-Kars Plato cover the region. The Ağrı Mountain, the highest mountain in Turkey, is in this region (Türkdoğan, 2010). Information about Turkey’s important winter tourism centers is as follows.

Palandöken: Erzurum is one of the most important centers in winter sports in Turkey. The Palandöken Mountain in Erzurum is a camp center for sports players both nationally and internationally. Palandöken is an important center in terms of winter tourism so that it has contributed to the number of hospitality managements and the growth of customer capacity. The total bed capacity of the rest area located at the northern side of Palandöken facing Erzurum province is around 3000 (Koca, Zaman & Coşkun, 2007). The height of Palandöken Mountain is between 2000-3176 m (Türkdoğan, 2010). The alpine discipline can easily be applied in Palandöken; snow quality and long and wide field are substantial preference for sports players. The Ejder hill which is on the Palandöken Mountain and 5 kilometers away from the city center is covered with snow about 150 days (October-May). Especially between December and May, snow depth is about 2-3 meters in the region and in this period, the region is convenient for skiing activities (Elmaz, Akkuş & Cengiz, 2013). Another skiing field in Erzurum is 20 kilometers away from the city center is Konaklı skiing field. The

western of the Palandöken Mountains and northern mountainside were prepared for the XXV Winter Universiade in 2011. The region is suitable for skiing from the beginning of December to the end of March which is about 4 months. The region can be covered with artificial snow so that skiing can be possible until the end of April.

Kartalkaya: Kartalkaya is another center that contributes to winter tourism in Turkey. Kartalkaya is in the Western Black Sea region and located on the Koroğlu Mountains and in the south eastern of Bolu province. It has suitable areas for hill skiing, touring ski, and biathlon. The region which is covered with forest has semi-mild climate. There are two rest-stops in Kartalkaya and they have 1005 beds capacity. There are six teleski, two chair lifts and three baby lifts and the total carrying capacity is 6000 people/hour. The total number of tracks is 12 and these tracks' lengths are about 20 kilometers (Türkdoğdu, 2010). The heights of the Ski slopes are between 1850 and 2200 meters and in the ski season snow height can reach up to 3 meters in some areas (www.kartalkaya.org).

Davraz: Davraz ski center in Isparta province is located in the western side of the Toros Mountains and 26 kilometres away from the city center of Isparta (Ceylan & Demirkaya, 2007). The mountain that has Davraz ski center was declared as Winter Sports Tourism Center in 1995. The height of the Davraz Mountain is 2637 metres. The region has continental climate and ski season is between December and April. During the season, snow depth changes between 50-200m in the region (Türkdoğdu, 2010). Davraz ski center in Isparta province is suitable for ski sports players at every level and because of its topography; it is one of the primary ski centers. During winter, transportation from the city center is provided from asphalt and transportation between the city center and the ski center never fails. In recent years, the region attracts both domestic tourists and tourists come from Europe, Ukraine, and Russia and Middle East countries. In the ski center, there two chairlifts; one of them can carry 1000 people in an hour and is 1211 meters long and the other one can carry 800 people and is 936 meters long. Besides, there is a 624 meters long teleski which can carry 800 people in an hour and there are two 300 meters long baby lifts. The track which tourists can use for ski is around 8-10 km and because of the fact that there is no risk of avalanches in the region, tourists are attracted to the region (T.R. Isparta Provincial Directorate of Culture and Tourism, 2011).

Erciyes: According to the council of ministers' decision, Erciyes was declared as a tourism center for winter sports in 1989. The Erciyes Mountain (3916 m), the highest peak of Middle East, is located 25km away from the South side of Kayseri. The Erciyes Mountain is a passive volcano and its high parts are covered with snow during the year. There is a 1 km long glacier in the north side of the mountain. The ski center is located in the north side of Tekir Plateau. Erciyes is one of the important mountains in Turkey in terms of winter sports center as well as mountaineering. The heights of the center's ski fields are between 2200-3100m. The most convenient period for skiing is between November and April and snow depth can reach up to 2m in normal weather conditions. Snow in the center is generally like powder snow. Erciyes ski center is suitable for Summer Ski, Touring Ski and Helicopter Ski (Türkdoğdu, 2010).

Uludağ: Uludağ one of the most important mountains in Turkey is in Bursa province. The height of the mountain is between 1750-2435m and its peak is 2543m. According to Turkey Skiing Federation's data, the total number of track is 11 that alpine, cross country and snowboard can be done. The tracks are large and they are suitable for skiing. Therefore, people can ski in lots parts of the Uludağ Mountain. In the region, there are seven chairlifts, thirteen lifting, six teleski and seven T bar with regards to technical equipment. The longest track is 2km long in the region and the longest chairlift is 1.7 km long. The total length of

tracks is 25km. In the region, there is a 24-hour emergency center and a mobile clinic (<http://www.tkf.org.tr>).

Sarıkamuş: Sarıkamuş is another sufficient region of winter tourism considering that Turkey's geographical features and its climate (Aydın, 2007). Sarıkamuş ski center is one of the promising tourism centers in our country. Because of the fact that the region is covered with snow during 8 months, it is an important advantage for winter tourism. The region is covered with scotch pine and located on a 2200-2900 m height plateau. Ski center's track is protected against wind and the region is the largest ski center in Turkey with its chairlift system carries 2400 people in an hour. There are eight different ski tracks in the region. In the region, there is a 50 km length cross country and 5 -kilometer section of track has been certified by the International Ski Federation (Baki, 2008). Bayraktepe ski center is located 2 km away from the city center in the region. The height of the region is 2634m and accommodation managements are located 2150m. In this region, there are seven alpine and a cross country skiing center. Since December, the region is available for skiing during 4 months (Demir & Alim, 2016).

As a result, Turkey is seen as an important ski center of winter tourism. It is stated that some winter tourism centers are under international standards and correspondingly major ski resorts attracts tourists from abroad. This situation is an important case with regards to the increase in economic revenue to be derived from the winter tourism in Turkey, economic empowerment of winter tourism region and promotion of regional employment. Although Turkey has a high potential of winter tourism, this potential cannot be used efficiently. Since, investment and promoting the winter tourism is inadequate. Investment and promoting the winter tourism for small and developing ski centers are quite low. This situation prevents the efficient utilization of the emerging ski center. For this reason, alongside the existing small-scale developing winter tourism, winter tourism centers are required to work for the development of the center. Skiing is the primary winter sports activities in Turkey. Skiing attracts lots of tourists to winter tourism centers. However, there are lots of developing winter sports apart from skiing in the world. In this context, diversification of the winter tourism product to increase the number of tourists coming to our country is very important for the winter tourism centers.